25480

LIBELLVS HOSPITALIS MVNIFI CENTIAE VENETORVM IN EXCIPIENDA ANNA RE GINA HVNGARIAE PER ANGELVM CHABRIELEM COMPOSI TVS

✠

QVanq̄ me noīe negligentiæ merito accuſare potes / quod tāto tp̄is ſpacio / quo abſens ab urbe fuiſti / dū reipub. noſtræ noīe / apud Ladiſlaū Sereniſſimū Hungariæ atq; Boe/miæ regē legatiōe fungeris / nihil ad te dederim lr̄aꝝ: Preſertim cū pro mea ueteri erga te obſeruātia atq; beniuolentia deeſſe tibi in hoc officio minime debuiſſem: Hac tamen excuſatione tecū uti poſſum / me haud ſane ulla amoris atq; beniuolētiæ in te meæ obliuiōe / aliquod erga te officii genus prætermiſiſſe: Sed quia ſciebam te uariis ac multiplicibus curis ī iſto tuo munere obeūdo uſq; adeo eſſe implicitū: ut uererer / ne lr̄æ meæ tibi potius faſtidio eſſent / q̄ uoluptati: Cum certe nihil mihi hactenus cōtigiſſet / quod dignū eſſe uideret᷑ / ut tā occupatū hoīem offēderet: Et illud etiā me in ſcribendo negligētiorē effecit / quod quottidie ſi/mul erā cū fr̄ibus tuis / q me ut ſcis ſūmo amore diligūt / & ꝓſequunt᷑ / a q̄bus ſemꝑ omnē reꝝ tuaꝝ ſtatū / pro ut eis in diē lr̄is tuis ſignificaueras / intelligebā. Nūc aūt ne tā diu ab officio deficere uidear / qui ſi diutius ſilentiū tecū continerē / nullū poſthac excuſationis locū mihi relinquerē / Decreui / ut tibi cumulate ꝑſoluerē / qđ deberē / facere in morē illoꝝ / qui cōflatū æs alienū / cū ad p̄ſtitutū diē nō repreſentauerūt / fœnus poſtea ſuꝑ uſurā rependūt / Deſcribere breuiter tibi ho/nores triūphoſq; oīs / qui ꝑ Venetū Senatū p̄biti ſunt / Annæ Reginæ Sereniſſimæ Regis iſtius Illuſtriſſimi ſponſæ / quæ nuꝑ per Venetos fines / & Venetam urbē iter fecit: Quæ q̄dē materia / licet incōdito atq; ſolutiori ſtilo / ut pote quæ ꝓpere ac feſtināter effluxit / cōpoſita ſit a me iāpridē a ſtudiis lr̄aꝝ feriato / ut tibi potius gratificarer / q̄ ut mihi ullā laudē q̄rerē:

Tñ nó ingratã idcirco fore tibi exiſtimaui: Primũ qa res nudæ ac ueræ a me poſitæ ſunt/nullo politur æ fuco/ ſub conti/nuata dieꝝ ſerie / pro ut ſingulis locis nó tã ĩ Veneta urbe in qua Regina cómorata eſt ꝑ aliquot dies q̃ in aliis Venetæ ditionis ciuitatib9/ ſingula quæq; acta fuerũt: Deinde qa tã mira/tam pulchra/tã uaria tã noua/cuiuſcũq; generis ſpectacula ædita ſunt/ut facile mihi ꝑſuadeã/te ſaltẽ aliqd uoluptatis ꝑcepturũ/uel ſi hæc legeris: Nã q̃q̃ oĩno ĩpar gratia ſequat̃/inter res quæ audiunt̃/& quæ uident̃ oculis/nó paruã tamẽ nobis afferũt uoluptatẽ/ea etiã quæ códita ſunt lr̃aꝝ monumentis: quæ porro nos legẽtes ita qñq; afficiũt/ut nó legere/ſed hau/rire oculis/& intereſſe rebus ipſis uideamur. Cæteꝝ tanto cũ apparatu atq; triũpho Regina hæc ſuſcepta eſt/ut certũ qdẽ ſit/nũq̃ alias ciuitatẽ noſtrã in ullo principe aut rege ſuſcipiẽdo/tãtũ q̃tũ nũc auri effudiſſe: quæ qdẽ ſicut facile oẽs Italiæ ciuitates in his muneribus peragẽdis ſupat: Ita nũc maxime oĩum expectationẽ uicit/ atq; ſeipſam ſupauit: quæ tñ ſi plus honoris ipſi impendere potuiſſet/nullo certe labori/ aut ſum/ptui pepciſſet/ nec ipſas etiã ſuoꝝ ciuiũ aĩas in diſcrimẽ po/nere recuſaſſet: Nã tãta eius eſt beniuolentia atq; obſeruãtia/ erga iſtũ inuictiſſimũ regẽ/iãpridẽ cũ aliis illuſtriſſimis Pannoniæ regibus inita/& nũc p̃ſenti fœdere/ quod cũ ipſo habemus confirmata/ut nullũ tã amplũ honoris aut officii genus eſſe uideat̃ / quod nó ipſi pro ſuis ingentibus erga rem pub. noſtrã meritis debere exiſtimet. Sed ne iã epiſtola modũ ex/cedat/ tempeſtiuũ utiq; erit/ ſingula quæq; pro ut cõſtitui ad ſuũ diem/ uelut ad ephemeridas referre: atq; ordinem ipſum rerum ſequar / ſumpto inde mihi principio.

u Bi primũ Regina ingreſſa eſt Venetos fines/q dies fuit Pridie Idus Iulii/ Cremenſis ciuitas oĩs ei obuiã effuſa Senatus nr̃i decreto ꝓgredit̃: atq; omniũ primi ipſius urbis

ꝓceres equeſtriſq; ordinis uiri/ ſimul cũ collegio doctoꝝ ho/
minũ ac ſacerdotũ/ eã reuerẽter benigneq; ſuſcipiũt: Ipſe ur/
bis p̃fectus Senatus noĩe uerba fecit / deinde ipſam equo al/
bo inſidentẽ gẽmis auroq; redimitã ſub umbella aurea collo
catã/ quã ſex equeſtris ordinis uiri principes ciuitatis ferebãt/
in urbẽ diei hora duodecima pducunt: cui anteq̃ mœnia in/
grederet̃ nobiliſſimæ quæq; fœmine/ ex equis & curribus de
ſiliẽtes obuiã fiunt/ & ante eius pedes uenerabũdæ ꝓſternũt̃/
quã qdẽ cũ uellẽt pedibus comitari/ Regina iuſſit equos aſcẽ
derẽt/ atq; ita urbẽ ingredit̃: quæ tapetib9 atq; auleis quacũq;
illa incederet ornata erat/ effuſis paſſim floribus per oẽs uias/
p̃cinẽtibus tubis ac tibicinibus/ cũq; alio ſymphoniaco cõcẽ
tu/ ac maximo oĩum plauſu tẽplum ciuitatis cultiſſimũ adit:
ubi pactis ſolẽnibus gratiaꝝ actionibus/ ad domũ/ quæ ei an
tea regio ornatu parata erat/ tendit/ in qua epulæ magnificẽ/
tiſſimæ pub. Venetoꝝ ĩpenſa inſtruxerãt: qbus ſublatis/ refe/
ctiſq; cibo potuq; oĩb9/ nobiliſſimi atq; pulcherrimi iuuenes
puellis ĩmixti matroniſq; magna cũ uoluptate ſpectãtiũ ſal/
tauere/ ſaltãteſq; cantu cõcinuerũt/ ac demũ uaria ludicra per
illũ diẽ acta ſunt: Cũ aũt aduesparet/ rurſus epulæ inſtruũt̃/
ac rurſus ludicra oĩa inſtaurant̃ / donec iã fatigatos ſomnus
exciperet / qua nocte trãquilliſſime peracta: ſequẽti die hora
nona Regina diſceſſit/ quã uniuerſa ciuitas eſt comitata/ atq;
ad Vrceos nouos progreſſa eſt: quod oppidum diſtat ferme
milibus paſſuum quinq; et decẽ ab urbe Crema: quo itẽ loco
Brixiæ magiſtratus / oĩa ubertim ad Reginæ uſum lautiſſi/
me parauerãt/ ac etiã alter ipſoꝝ hactenus ipſi obuiã uenerat:
Sũpto prandio quod fuit diei reliquũ ibidẽ p ociũ inter ua/
rios luſus trãſegit. Quintodecimo cal. Auguſti hora tertia/
decima urbem Brixiã eſt ingreſſa/ ab oĩbus ciuitatis ordini/
bus/ & ab ipſo ſacerdotum collegio comitata/ in quibus ipſe

urbis Antiſtes cũ uniuerſo clero aderat:qui ſimul cũ p̃tore urbano aliquot milia paſſuũ ab urbe ꝓceſſerãt / ſub umbella aurea/atq; ſtipata ingẽti hoĩum caterua:ubi tã honorifice ex cepta ẽ/q̃ eius urbis opes/quæ ĩter primas Italiæ urbes haud paruæ eſſe cẽſent/ferre potuerũt:Eo in loco bidui morã tra/ xit / quo tpe nihil a clariſſimis illis ciuibus atq; urbis p̃ſidi/ bus eſt p̃termiſſum/ quod cõgruũ regiæ celſitudini/ atq; eoꝝ dignitati eſſe uideret:Nam choreas & tripudia inſtituerũt/ & ſpectacula uarii generis ediderũt/ inter quæ pyrrhicæ fu/ erũt ſaltatiões/& uariæ fabulaꝝ repñtatiões/ partim a doctis latino ſermone / partim lingua uernacula actitatæ. Quarto decimo calẽdaꝝ die/ad Dezenzanũ oppidũ uenit/in ipſa be/ naci laccus ripa ſitũ/ quod a Syrmiõe peninſula Catulli poe tæ patria/quã quõdã clariſſimus ĩter Romanos ciues Lucul/ lus impator cunctis aliis Italiæ locis cœli gratia p̃tulit/ diſtat ferme milib9 paſſuũ q̃nq;:ubi nõ tã pro loci illius tenuitate/ q̃ pro regiæ maieſtatis faſtigio ſuſcepta ẽ:Cõuiuiũ.n.lautiſſi mũ publico ſumptu oppidani parauerũt/uariis carniũ ac pi ſcium generibus/q̃ plurimi atq; optimi ex ipſo laccu ferunt: ſumpto prãdio regina parũp interqeuit/deinde piſcatũ ꝓdiit/ in qua ſane piſcatione/magna copia capta eſt piſciũ:frequẽ/ res.n.undiq; piſcatores p̃ſidũ Brixienſiũ iuſſu cõuenerãt/qui oĩa ad tẽpus inſtrumẽta piſcationi cõgrua uelut in ꝓcinctu habuerunt:Ad hæc ipſe laccus eius aduentu lætari quodã/ modo/ & gaudere ſecũ uidebatur:atq; ipſi piſces capi regiis manibus geſticbãt. Inſequẽs dies Piſcaria eam recepit/quod item oppidum ſitũ eſt in ipſa laccus ripa/qua parte mincius fluuius exoritur:Oppidani cũ Reginã appropinquare intel lexiſſent coronis ac ſertis redimiti oẽs/incondita quædã car/ mina p̃cinentes / ac ruſtico more ad tibiaꝝ ſonum ſaltantes/ ei obuiam ueniunt:atq; ita cũ maxima hominũ frequentia/

in quoꝝ numero multi pclari uiri erant/qui iã tũ ex Verona eius honorãdi gr̃a Senatus cõſulto uenerant:Cõpluresq; Bri xienſes/q cũ urbis p̃fecto ipſam Veronã uſq; comitabant̃/in oppidũ ducit̃:Cõuiuiũ magnificẽtiſſimũ ipſi ac reliqs oib9 Veneto ſumptu parat̃:Oppidani ac cæteri oẽs/qm̃ ita publi co decreto cõparatũ erat/nihil intentatũ reliquerunt/quĩ oĩa facerẽt/ quæ in gratiã atq; honorẽ Reginæ forẽt. Duodeci/ mo aũt cal.Aug.eam Veronenſis ciuitas quartadecima diei hora ſuſcipit:quæ qdẽ ſicut gratia loci/amœnitate cœli/fre quẽtia ciuiũ/ac uetuſtate/inter primas Italiæ urbes clariſſi/ ma eſſe cenſet̃:ita magnificentiſſimos/& nullius rei p̃ter q̃ laudis ac gloriæ cupidos alit ciues:Hi itaq; alacres oĩs/cõfe ſtim priuſq̃ Regina urbẽ ingrederet̃ maximo cũ apparatu ſolẽnẽ pompã explicant/cũq; ipſo urbis p̃fecto ad qntũ uſq; lapidẽ ei obuiã tendunt/ atq; ipſam ſummo cũ honore ſuſci/ piũt:Iuuentus oĩs uno ordine coccineis ueſtibus culta/coro/ niſq; redimita/ pulcherrimũ aſpectum p̃bebãt:Nobiliſſimæ quoq; matronæ auro & gẽmis exornatæ/mirã quãdã pulchri tudinis faciẽ p̃ſeferebãt:Vigĩti p̃ter ĩnumeros alios ante Re ginã currus oẽs aurea ueſte ſtrati/in qbus honeſtiſſimæ atq; pulcherrimæ fœminæ uehebant̃/ p̄dibãt:Magna p̃terea di/ uerſoꝝ hominũ copia/ ipſam circũquaq; ita cingebãt/ ut uix ipſe cãpus/qui latiſſimus eſt extra urbis mœnia/tantũ hoĩum numerũ capere uideret̃:Multi.n.aderãt ſimul cũ ipſo Bri/ xiæ p̃fecto/& ſuperuenerãt cõplures ex Vincentia cũ præ/ tore/qui Veronã uſq; Senatus decreto Reginæ aduentũ pre ſtolabant̃:Confluxeratq; ingens undiq; incolaꝝ multitudo: ipſa grandi ſtipata caterua inter proceres ſuos ibat/equo ſe/ dens phaleris atq; ephippiis precioſiſſimis ſtrato/ atq; ita ſub umbella aurea/quã equeſtris ordinis uiri ac litteris clari fe/ rebant in urbem ducitur:per compita/per uias/per delubra

oia uaria odoramẽtoꝝ genera conflari/ plurima laurus ĩmixta hedera & myrto:poſtes feneſtraſq; domoꝝ exornare / pueri lætãtes plaudere/ tibicines cytharedi ac muſici oẽs pulcherrimos ſonos cãtuſq; meditari:Poſtq̃ igit̃ in ꝑtoriũ uentũ eſt / in reginæ aduẽtũ opulẽtiſſime inſtructũ / magnificẽtiſſimo epulaꝝ apparatu eã excipiũt/ in quo ſane defuit nihil / quod ad regalẽ luxũ ptineret.Cæteri item reginæ comites domeſticatim pro cuiuſq; dignitate hoſpitaliter & ꝑbenigne tota urbe habiti.Eo die regina / quõniã flagrãti ſydere / in tãta officioꝝ frequentia æſtuarat / curãdo corpori operã dedit.Ergo diebus ſequentibus urbis magiſtratus & ipſi ciues/ ut ꝑteriti diei iacturã reſarcirẽt/ p uaria ſpectacula totũ biduũ exegere/ quo tpe frequẽs matronaꝝ affuit numerus / multaq; p nobiliſſimos iuuenes ædita ſunt gña ſaltationũ.Mimi itẽ pſonati uarios luſus quos uulgo mimaria appellãt ædiderũt:ac demũ ſũptuoſiſſima fercula addita ſunt ex bellariis:quæ melle fieri ſolẽt ex harũdinibus collecto.His ita magna cũ lætitia peractis/ regina poſtridie Suauiũ magno comitatu petit:qđ oppidũ credere dignũ eſt / ita ab amœnitate loci eſſe nũcupatũ. Sitũ eſt.n.medio ĩter Veronã atq; Vincẽtiã uiæ ſpacio:pulcherrimi collis cliuo/quẽ undiq; multæ frugiferæ arbores ambiũt/ĩter quas uineæ atq; oleæ primũ locũ tenẽt:Ibi quoq; ſicut aliis Venetæ ditiõis locis Veneto ſũptu ſuſcepta/mirifice oblectata eſt/ cũ cœli gratia/tũ qa ab ipſo oppidi ꝑfecto/ atq; ab oppidanis ſummi honores ei ꝑbiti fuere. Deinde octauo cal.Aug.quinta & decima diei hora Vincẽtiã uenit:quæ qdẽ ciuitas/licet Veronæ atq; Brixiæ ſit magnitudine impar:ſplẽdore tñ & gloria ciuiũ/haud ſane habet̃ illis inferior:Igit̃ ne in tãta occaſiõe Vincẽtini ab aliis uincerent̃/oĩa honoris officia ĩ ea ſuſcipiẽda/quæ ab eis ꝑſtari poterãt certatim exhibuerũt:Præſides uero urbis nulli ſumptui parcẽtes/omni cura ac

diligẽtia ꝓcurauerũt ut ipa eiuſq; comites lautiſſime excipe
rent: Ad hæc ſolẽnes ludos decernũt: ĩ qbus uaria ſaltationũ
genera ædita ſunt. Deniq; adeo ipſam multiſariá oblectaue
rũt: ut eius ore auditũ affirmẽt ſe haud ſane unq̃ Vincẽtinæ
urbis immemorẽ futurã. Sexto autem cal. Aug. cũ reginæ
aduentũ pataũii magrãtus opperirẽtur: Ipſe pfectus cũ mille
eqtũ numero & peditũ duerũ miliũ in qbus flos ipſe inerat
ciuitatis Vincẽtiã uſq; ꝓgredit eã iã iter ingreſſã extra mœ
nia cõperit oẽs ex eqs diſiliãt iubet ipſe quoq; pedes Senat9
noĩe eã ſuſcipit. Deide equo ei9 hortatu repetito cũ aliis iter
ſequit. Pulchrũ erat uidere oẽs ſuo quẽq; ordine tẽdere: Gal
lorũ ꝓceres ferme ſexcẽti numero torq̃ti auro oẽs ibãt: Pãno
nii duces eqs inſignes compta coma inmorẽ laconicũ atq; eo
amictu quo in præliis utuntur: Patauina iuuẽtus Lauro ca
put redimita / ſericaq; ueſte auro atq; argẽto cõtexta pfulge
bat: Ita incedentes effuſa etiã undiq; maxima agreſtiũ homi
nũ multitudine / ad exhibendos honores / ac uias obſidẽte ad
tertiũ lapidẽ ꝓpinquũ pataũio urbi ꝑueniũt: quo item loco
prætor urbanus / cũ uniuerſis ciuitatis ordinibus eius aduẽ
tũ expectabat: ac ſimul etiã cũ ipſo aderãt / ſex regis Hunga
riæ oratores / præter alios tris / qui uſq; ad italiæ fines iuerãt /
ut reginã ſuſciperẽt miſſi ſecũdo loco cũ ſexcẽtis eqtib9 miri
fice iſtructis: Nec nõ patauinæ matronæ auro & gẽmis one
ratæ / & in his qnq; & Viginti currus aurea ueſte contecti re
ginæ obuiã ꝓceſſere: Cũ hac itaq; ſolẽni põpa / cũq; maxima
ordinũ oĩum lætitia ac populi plauſu / intra portã urbis reci
pit / ipſo urbis antiſtite / & uniuerſo collegio ſacerdotum atq;
doctoꝝ hoĩum comitãte / qui qdẽ frequẽtes numero erãt atq;
ĩſignes / ꝓ ut par eſt dignitati ac magnitudini eius urbis / quæ
nunc uelut alteræ athenæ in italia / pclara ingenia ac lraꝝ fo
uet ſtudia. Regina in prætorio regali apparatu ſuſcipit: quæ

primũ pactis de more grãꝝ actionibus deo opt.max.in quodã ꝑtorii ſacello:deinde prãdio/qđ ei magno atq; honorifico ſũptu paratũ erat/accubuit/ita faciũt cæteri oẽs:atq; ita iter maxios plauſus canẽtiũ pſalẽtiũq; iuuenũ ac fœmiaꝝ/& uarios mimoꝝ luſus/perductus eſt ille dies. Poſtridie illius diei primũ omniũ in diui Antonii tẽplo/qđ porro ueneratiõe ac pulchritudine in primis eſt illuſtre/regina ſolẽnibus ſacris interfuit:poſt meridiẽ ad ſpectaculũ ꝓceſſit/quod ei magnificẽtiſſimũ rectores urbis parauerãt/in quo ꝑter uarias ſaltationes/ac uarios mimoꝝ luſus/allata ſunt multa bellaria ex ſaccaro cõfecta/multaq; ſpectacula facta.Reliqs aũt diebus Pãnonii duces/qui cũ magno numero equitũ aderãt/ſeſe i equis atq; armis auro atq; argento affabre facto pene contecti oẽs/maxio cũ ornatu reginæ oſtẽderũt/ agmẽ ſeruatis ordinibus agẽtes/nõ ſecus ac ſi eſſent tũc ipſis cũ hoſtib9 pugnaturi:qđ ſane ſpectaculũ maximũ uirilitatis atq; pitiæ militaris illoꝝ hominũ ſpecimẽ ꝑbuit. Interea appetente iã die/quo deniq; regina Venetã urbẽ adiret/Venetus Senatus/qui iã antea oĩa maximo ſumptu parauerat/oẽm cõſuetũ honorãdi diei illius modũ/adeo exceſſit:ut multi ſint/qui haud aſſerere dubitent/nõ modo tpibus nr̃is/ullũ unq̃ tã pulchrũ ſpectaculũ eſſe uiſum:ſed ne fortaſſe etiã Romanoꝝ tpibus/licet eoꝝ gloriam ſcriptores uſq;quaq; illuſtrẽt.Quod ſi ꝑfecto Aureli9 Auguſtinus quẽ inter alia mirabilia cõſtat/cupidũ fuiſſe ſpectandi Romani triũphi/diei illius põpã atq; apparatũ uidiſſet/fortaſſe haud ſecũdo loco huiuſmõi Venetoꝝ ſpectacula hũiſſet/ quæ licet ĩpropriẽ/tñ a quadã triũphali ſimilitudine/triũphos appellare libet.Nã q̃q̃ haud cõferẽda ſit ciuitas nr̃a/cũ magnitudine impii/uictoris quõdã gentiũ populi Romani:tñ nouitate quadã loci/ac ſit9 oportunitate/uel p ſe ſola miraculo eſt uniuerſo orbi.Nullã.n.aliã unq̃ legimus ciuitatẽ/ita

fuiſſe medio mari poſitã / atq; ita ab omni parte aquis naui/
gabilibus repletã/ac circũdatam/ut homines quacũq; uellent
per mediã urbẽ/tã mari q̃ terra undiq; pertrãſirẽt: Non mirũ
igit᷑ / ſi tã ſpecioſi uident᷑ eſſe triũphi/qui a Venetis in ſuſci/
piendis principibus exhibent᷑ / ſi preter maximos ſumptus/
quos faciunt/ipſe etiã locus admirationẽ rebus adiũgat. Illo
itaq; die qui fuit pridie cal. Auguſti/primũ p̃miſſi ſunt a Se/
natu q̃nq; milia paſſuũ ab urbe/ quo loco naues/quæ ex me/
duaco fluuio ueniũt/ ſupato fluuii aggere p terrã traiiciunt᷑ /
centũ patricii ordinis uiri/oẽs unũ in morẽ oloſericis atq; pu
niceis ueſtibus induti/qui Reginã ſuſciperent: quo poſtq̃ ſe/
cundo flumine eſt deuecta/maximo nauiũ numero/atq; a Pa
tauii præfecto comitata / ipſam illi ut mos eſt reuerenter ſu/
ſcipiunt / ex quibus unus Angelus Chabrielis Silueſtri filius
apud illam in hunc modũ Senatus nomine uerba facit.

c Redo equidem Anna Regina Illuſtriſſima diuinitus
potiuſq̃ humano cõſilio factũ/ ut hoc tẽpore/quo ciui
tas noſtra/ ꝑpetuo atq; inuiolabili iungit᷑ fœdere/cũ chriſtia/
niſſimo frãcoꝝ Rege/ cũ quo uel tu ĩ primis maximã habes
affinitatẽ/electa in ſponſam fueris a Ladiſlao Sereniſſi. Hun
gariæ atq; Boemiæ Rege/Reginaq; ĩ eius regnũ uotis oĩum
aſcita ac nũcupata: Nã ſi licet nobis diuini cõſilii rõnẽ altius
ꝑſcrutari/qs hoc põt negare᷑ Deũ opt. max. qui generis hu/
mani tutelã gerit/ cũ ſuã religionẽ iã feſſam labãtẽq; ĩtueret᷑ /
uoluiſſe ad imaginẽ cœleſtis eius tripartiti ac indiuidui nu/
minis/facere itẽ/ut nũc duo potẽtiſſimi reges/ ſimul cũ nr̃a re
pub. nexu triplici atq; indiſſolubili copularent᷑: cũ ut rectius
in terris fidẽ ac pietatẽ hoĩes colerẽt: tũ ut chriſtiani noĩs ho
ſtes/qui iã plus nimio inualuerũt / quaſi debacchãtes infrin/
geret: qua ĩ re ille mũdi oppifex/ reꝝ oĩum cõſultor optimus
nullũ meliorẽ repit modũ: q̃ ut te reginã regio gener ortã orĩ

undãq; in terris ꝓduceret/& nũc ĩ magnũ imperiũ mitteret / ut tua fide / cõſtãtiaiuſticia / ꝓbitate/ animi altitudine/ mode ratiõe prudẽtia/grauitate/humanitate/clemẽtia/ liberalitate/ac reliqs tuis uirtutibus / que uniuerſũ orbẽ uſquequaq; illuſtãt/ ſic iſtos ĩgẽtis ſpirit9/atq; ĩgẽtis potẽtiæ reges cũ nr̃a repub. conciliares/ut nihil niſi ſanctũ/rectũq; atq; amabile inter eos atq; nos unq̃ eſſe poſſit: Qui quidẽ ita chriſtianũ proferãt no mẽ /ut uictricia ſigna ũdiq; circunferãt/& pacẽ lætitiãq; paca to orbi tribuãt/ſicut iãpridẽ oẽs frãciæ atq; Hungariæ iuictiſ ſimi ac chriſtianiſſimi reges fecerũt:& nũc potiſſimum Ladi ſlaus ſpõſus tuus rex iclytus facit:qui poſtq̃ nobiſcũ ſanctiſſi mũ iniit fœdus / ut bellũ aduerſus ĩmaniſſimas ac potentiſſi/ mas turcaꝝ nationes cõmuni periculo gereret/eas multis prœ liis fudit & ꝓfligauit: Myſiã oẽm ſuperiorẽ ferro igni ac po pulatiõibus deuaſtauit: & nũc poſtremo loco / ut tã felicibus auſpiciis q̃ par erat/regina in eius thalamũ ĩgredereris/uictri ces nuper ex Hungaria litteræ uenerũt/qbus nobis ſignifica/ tũ eſt/ ipſũ cũ exercitu ſuo magnas hoſtiũ copias apud Giai/ zã urbẽ/quã illi obſederant fudiſſe/caſtra eoꝝ diripuiſſe/ nobi liſſimos quoſq; duces inter quos ipſius imperatoris Scanderi filius eſſe cenſetur / uiuos cœpiſſe: ferociam deniq; illoꝝ / qui nobis exitiũ minabantur accerrime cõtudiſſe. Quare nõ im merito uniuerſa ciuitas nr̃a/tãta pfuſa eſt lætitia/ut uix capere animis inexplebile gaudiũ poſſit:quod ſibi contigerit ut tu re gina Sereniſſima ei9 ſpõſa/quæ nũc in tãta occaſiõe ad glorio ſiſſimas eius nuptias & ad coronas capeſſẽdas ꝓficiſceris / di gnata ſis p Veneti imperii ditionẽ facere iter tuũ /Venetamq; urbẽ innuiſere: Nã qd p deũ ĩmortalẽ maius ad gloriã urbis noſtræ addi potuiſſet / q̃ eã hodierno die in tãta clariſſimorũ uiroru m celebritate/tãtaprincipũ ac ducũ copia/qbus ſtipata incedis / etiã p̃ſentia tua ac pulchritudine/qua cũcta uelut ſolis

iubar illuminas decorari? Præmiſit itaq; nos huc quos uides Senatus noſter/ ut eius noie te ſoſpitē atq; icolumē iā multū uiaꝶ ſpaciū emēſam /aduenisſe gratularemur: ſimulq; ut tuā maieſtatē /ea qua decuit reuerētia ſuſcipemus/ ne ullū hono/ris aut officii genus/ pro ſua incredibili erga te ac reges tuos obſeruātia atq; beniuolentia/ q̄tenus opes nr̄æ ſufficiūt p̄ter/mitteret: Nā mox ipſe Priceps cū uniuerſo Senatu ac popu lo aderit/ut te q̄to maxīo fieri pōt apparatu atq; triūpho i ur bē ducāt. Quod ſi ipſa tecta urbis & mœnia reuelli a funda mētis potuiſſent/ſi hoc natura ipſa pateret/ nō diſtuliſſent/qn ea ēt quot quot ſunt ad te ſuſcipiēdā ueniſſent: Quod qm̄ fi eri nō pōt. Reliquū eſt Regina glorioſiſſima ut hæc ipſa offi cia/nō tā pro tua magnitudine/ q̄ quo aīo tibi exhibent/ me/tiaris/opes nr̄as omnis/facultateſq; tibi pollicearis. Nos qui/dem linguis animiſq; Deū opt. max. precamur/ut his ꝓſperis initiis reꝶ tuaꝶ uberiorē in dies felicitatis cumulū/ & iucū/diſſimā tibi regiq; tuo /obolem/ſecūdioreſq; ſemp̄ ſucceſſus/ & fortunam hylariorem adiungat.

q Vi poſtq̄ dicēdi finē fecit/ac ipſi Reginæ noīe rn̄ſum fuit/ Oēs ſimul uſq; ad diui Georgii iſulā cymbis ue nerūt: ubi rurſus cōplures ſenatores/q ſimul cū ingēti hoīum atq; nauiculaꝶ multitudine aderāt/eā publico noīe recipiūt/ ac nauib9 platis ad hæc munia publicitus p̄paratis atq; iſtru ctis/uſq; ad diui Cataldi & Blaſii ſacellū/quod in extremo eſt margine ciuitatis ꝑducūt/quo quidē loco ipſe Priceps ſimul cū p̄rib9 bucētauro nāuī uectus/quæ tota ſupra uerticē ſeri co pāno cōtecta/ac intus tapetib9 exornata plena erat matro nis auro gēmiſq; ac omni mūdo muliebri mirifice excultis/ Reginā lætus atq; hylaris ſuſcipit/q̄d ſoſpes atq; īcolumis ad uenerit gratat/ Oia/quod p Venetū Senatū fieri poſſit/ei pol licet: regina e cōtra pro tp̄e ipſi humaniter gr̄as agit/ atq; ita

ſecũ una bucẽtaurũ cõſcẽdit: Tũ uero ingẽs exortus eſt nau tarꝝ cõſalutantiũ/& populi plaudẽtis clamor/qui ſupraꝗ̃ dici põt frequẽs erat: Nemo.n.eo die ex tã ĩfinita ciuitatis multi tudine domi ſe tenuit/qn oẽs aut ĩ cymbis eſſent/aut loca oĩa occuparẽt/ꝗ̃tũ uiſuris ſufficerẽt/qua ei9 trãſitus futurus erat: Ad hæc ĩgẽs hoĩum multitudo ĩ nauiculis ex ꝓximis inſulis atq; ſuburbiis cõfluxerat: Ipſa uero ciuitas triremes & bire/ mes cũ caſtellis & turrib9 armatas/ĩ qb9 multa ſpectaculoꝝ gñа edita ſũt: necnõ ĩfinitũ pene ſcapharꝝ numerꝝ uariis mo dis pictarꝝ atq; exornatarꝝ/quæ uulgo haud inepto uocabu/ lo palaſchemata dicunt/multaſq; celoces/phaſelloſq;/& alia id gen9 pene ĩnumera ꝑparauerat: quorꝝ tãta copia erat/adeoq; ipſũ mare occupauerãt/ut nihil aliud cerneres/ ꝗ̃tũ acies ocu loꝝ tẽdebat/licet late pateret ea parte ipſius ſtagni facies: Tã tus ꝑterea cõcentus fiebat/diuerſitate uocũ ſonorꝝq;/qui uarii atq; multiplices in ipſis nauibus erãt/ ut uelut ad imitationẽ cœli mirã quãdã atq; ꝓpterea inauditã redderẽt harmoniã. Añꝗ̃ bucẽtaurꝝ a littore ſoluerẽt/Regina prius ſua ſede alta ĩ puppi collocata/ac oĩb9 ſuo ordine diſpoſitis/ne qd magnifi cẽtiæ deeſſet ĩ tãto ſũptu atq; apparatu/omnifariã obſonia ex ſaccaro cõtulerũt/quæ aureis atq; argẽteis uaſis tercẽtũ cõdi ta/ mirã ꝗ̃dã pulchritudinẽ ꝑſetulerũt/ac ĩ ſtuporẽ oĩum aĩos cõuerterũt: Nã ꝑter ĩmenſum auri atq; argẽti põdus/pulchrũ erat ĩtueri/uaria gñа aĩaliũ ex ſaccaro fabrefacta/quæ ꝓpemo dũ uiuerẽ uidebant. Cõſũptis illis oĩbus atq; ibidẽ ſparſis/na uim ſoluerũt/quã oẽs aliæ circũquaq; ambibãt/in qbus uaria ludicra ſpectaculaq; agebãt: quorꝝ ut par eſt multitudo atq; magnificẽtia minime narrari põt/in oĩbus/quæ qſq; excogita uerit uel artiũ factis/uel diuitiarꝝ opib9/uel naturæ nouitate: Nã ferme oĩa/quæ ingenio humano excogitari /& quæ uires opeſq; ciuitatis ꝑſtare potuerũt/ſũt eo die magno ſtudio pq/

ſita/Siq̃dẽ in ipſa bucẽtauro matronæ ante Reginã ſimul cũ nobiliſſimis iuuẽib9/ad tibicinũ atq; cornicinũ ſonũ pulcherrimos choros duxerũt: In aliis aũt nauib9/in qb9plurimi mimi pſonati erãt/ueſtiti auratis ueſtib9 mirũ ĩ modũ/armatiq; atq; inermes pyrrhicas ſaltatiões uariaq; cantica / ſumma cũ omniũ admiratione ſaltauerũt: Ad hæc ipſæ triremes biremeſq; uelut ĩ ſpeciẽ pugnæ armatæ ſimul cõcurrere/ in qbus ĩpſæ armatoꝝ acies inſtructæ inerãt/quæ ad ipſoꝝ caſtelloꝝ ac turriũ expugnationẽ accinctæ eſſe uidebãt: in quo porro pugnæ ſimulachro/oĩa opa ad muſicã rõnẽ/ cantu ſonoq; mirabili artificio cõpoſito repñtabant: Ita p mediã urbẽ bucẽtauro deuecta/aſtãte maxia hoĩum multitudine/ab utraq; canalis magni pte: effuſis paſſim uiris ac fœminis cuiuſq; ætatis /p domoꝝ tecta & p feneſtras/quæ ſertis atq; tapetibus in morẽ pulcherrimi theatri exornatæ erãt: reſonãtib9undiq; p totã urbẽ cãpanis: bõbardiſq; maximo ſonitu reboãtibus: ac oĩbus quod felix ac fauſtũ eſſet acclamãtibus/tãdẽ diei hora quarta & uigeſima ad eſtenſes edes/ quæ iãdudũ ĩ eius aduẽtũ publice inſtructæ erãt/puenit: eã e naui deſcẽdẽtẽ ipſe Priceps cũ uniuerſo Senatu/uſq; ad eius thalamũ comitat/poſt mutuas grãꝝ actiões/recedit/atq; ita diei illi9finis fuit. Poſtri die ludi fieri cœpti. Primũ certamẽ editũ eſt cymbulaꝝ/quæ leuiſſimæ ſũt ac miræ celeritatis/ut pote ad curſũ atq; ad uſũ ſpectaculoꝝ tm̃mõ cõparatæ: qđ qdẽ dupplex fuit ac bipartitũ: Primũ. n. fuit fœmiaꝝ / quæ ſane pulcherrimũ ſpectaculũ ꝑbuerunt: partim inſolita quadã rei nouitate / quod fœminæ etiã in ipſo mari uirilia officia attingerẽt: partim pp peritiã ipſaꝝ in remigãdo: dũ maxima ui atq; dexteritate agerent tã leues cymbas/nõ ſecus ac peritiſſimi ĩ ea arte uiri. Alteꝝ fuit uiroꝝ / qui mirã quandã fortitudinis ac nauticæ diſciplinæ ſpeciẽ oſtẽderũt: Nudi erãt oẽs oleoq; perũcti/ tãtoq; impetu

atq; impulſu ipſas agebāt/ut curſus eaꝝ uiſum falleret:q qdē oēs nō ſine maximis ꝑmiis ab ipſo Senatu cōſtitutis dimiſſi ſunt. Tertio die factū eſt aſtiludiū nouæ atq; inuſitatæ faciei: Viri armati inermeſq; ſed tñ magnis cōtecti ſcutis/haſtas ſine cuſpide gerētes/pro puppi ſtantes ſub quodā tabulato/ quod paulū extra ipſas cymbas ꝓminebat/ſimul concurrebāt/ qui ictum nō ſubſtinētes / in ipſo mari cadebāt:quod porro ludicrū mirū in modū riſum oīum mouit. Quarto die Regina urbē inuiſit/Diui Marci tēplū adit/theſauros ſacrario recōditos ītuet̃ /publicū nauale uidet. Quito duo milites Pānonii armati atq; haſtati ī eqs ī marciana area cōcurrerūt/ inſpectāte Regina/ſimul cū Pricipe ac uniuerſo Senatu/q ſolēni ſpectaculo nō multo prius īterfuerāt/quod ī comitio fuerat ædificatum:in quo certe nō parua affuit copia matronaꝝ/& iuuenū nobiliſſimoꝝ/q uaria ſaltatiōis genera ediderūt:ac uaria ludicra/multipliceſq; repñtatiōes/ſi unq̄ alias maxio ſūptu atq; apparatu exhibitæ ſūt:inter quæ alia/totū repñtatū ē bellū troianū: Vt Paris ab initio deas iudicabat:quēadmodū mari uectus ſpartā adibat:Helenē ſecū aſportabat: Vtq; poſtea ī auli de Græcoꝝ exercitus congregaret̃ :Iphigeniaq; pro cerca ab Agamēnone īterfecta calcāti traderet̃ :Græcoꝝ & troianoꝝ acies ſimul pugnarēt:Iliū poſtremo dolo capet̃ :quæ oīa miro artificio cōfecta/mirā quādā hiſtoriæ ſimilitudinē exprimebāt/atq; ita ſinguli actus muſica q̄dā rōne/ad tibiaꝝ ſonū agebant̃ /ut certe ſupra ingenii humani uires ſpectaculū illud fieri uideret̃ :Aderāt.n.equi/uiri/arma/naues/ciuitates/tormēta/ currus/machinæ/ atq; alia īnumera huiuſmōi īſtrumēta/ quæ artificioſiſſime moueba nt̃ . Ad hæc ſūptuoſiſſimū atq; luculentiſſimū oīum corollariū addiderūt/hoc ordine:Primū īnumera tubicines claſſicū canētes ꝑibant:Deinde tympaniſtrii bellicū in morē obſtrepētes ſequebant̃ :Tertio loco uaria ſi-

mulachra animaliũ ignotæ ſpetiei miraq; magnitudinis atq; ꝓceritatis ferebãť/ita cõpoſita atq; cõſtructa/ut flare atq; euomere ignẽ ab ore/oculis/narib9/atq; aurib9 uiderẽť:poſt hæc gigãtes aliquot armati uelut pugnaturi ĩ currib9 ab elephãtibus uehebanť:Poſtremo q̃drĩgẽti miniſtri bellaria & ſigilla/totidem uaſis aureis atq; argẽteis ĩ uarias formas aĩaliũ ex ſaccaro artificio mirabili cõfecta/ſublatis manib9 portabãt:quæ oĩa ſup pulpitũ ĩ quo regina erat/atq; ĩ uniuerſũ populũ ſũt in comeſſationem data: Deniq; ut ab omni parte honorat9 dies ille foret/regina cũ ſũma oĩum admiratiõe/ſimul cũ uno ſuoꝝ ꝓceꝝ ſemel choreã duxit. Sequentibus aũt diebus qbus in urbe mãſit/oĩa honoris officia/ac oblectamẽtoꝝ genera/quæ ab uniuerſa ciuitate exhiberi potuerũt/certatim ei p̃ſtita ſunt:preſertim a muſicis atq; a cãtorib9/qui uariis cõcẽtib9/ eã uſque quaq; oblectare cõtẽdebãt:ĩ qbus Petrus de foſſis homo p̃ter alias eius diſciplinas in arte muſica multæ celebritatis/hoc reginæ carmẽ ab Harmonio noſtro cõpoſitum/ſub octonarii numeri figura/quæ ſolidum corpus efficit ſuauiſſime decantauit/ac poſtea ipſi compoſitionem eius dono dedit.

O noua Pannoniæ conſors regina coronæ/
Felix perpetuæ ſit tibi laudis iter:
Sic tua te memoret/ſic ſemper uerſet in ore/
Gallia diſceſſu quæ modo mœſta tuo eſt:
Vt tibi nunc cupio felicia tempora/quæ te
Detineant dulci legitimoq; thoro.
Accipe nunc igitur noſtræ modulamina muſæ/
Quod tibi propenſo carmẽ ab ore uenit:
Scimus.n.quanto uenientem excœpit honore
Italia/aſpectu facta beata tuo.
Brixia lætata eſt/lætata eſt ipſa catulli
Patria/quæ laribus te tenuere ſuis.

Altius intumuit/cum te ſpectaret euntem
Mincius & nymphæ deſeruere laccum.
Obuia decurrit longis Vincentia pompis/
Quaq; aderas illa parte ſequutus amor.
Exiuere nurus complexum Antenoris omnes/
Diſtulit officium docta caterua ſuum.
Quid referam Veneti pompam ſpeciéq; triumphi?
Quem ſtupuit cernens æquoris ipſe pater.
Dum mediam incedis centauro uecta per urbem/
Redditur & ripa nomen utraq; tuum/
Dependetq; tibi populus ſpectator eunti/
Puppis & in uitreis plurima ludit aquis/
Et medium opperiens cymbis nigrantibus æquor/
Concinit Anna puer/concinit Anna ſenex
Ipſe ego compoſitis demulcens cantibus auras
Optabam faciles in tua uota deos.

h Aec ſunt Iuſtiniane cariſſime / quæ tibi ut morem gererem recenſui/ut qm̃ præſens ea uidere non po/tuiſti/ abſens legas:quæ ſi tibi digna eſſe uidebunť/ ut legantur/cõmunia facies clariſſimo collegæ tuo Ioãni Baduario/quẽ ego hominẽ pp ingentes eius uirtutes/atq; ornatiſſimos mores maximi facio atq; obſeruo.Reliqua aũt/quæ in digreſſu reginæ facta ſunt/ Quæ quidẽ ab urbe diſceſſit/ .XI.cal.Septẽb.atq; in hillyriũ traiecit claſſe per Senatum noſtrum cõparata ac uiatico proſequuta/qua breuiſſimus eſt in Pannoniã tranſitus/ alii ſcribant. Vale Venetiis.VIII. cal.Septẽb.M.D.II.

Impreſſum Venetiis per Bernardinũ Venetũ De Vitalibus
Anno Dñi.M.D.II.Die Primo Menſis Septẽbris.

XXX
94-B17885
THE GETTY CENTER
LIBRARY